

09. Yeşil Gözlü Kardan Adam Adlı Çocuk Kitabının Eleştirel Düşünme Becerileri Açısından İncelenmesi¹

Rıza Özgür YILDIZ² & Yasemin BAKI³

APA: Yıldız, R. Ö. & Baki, Y. (2024). Yeşil Gözlü Kardan Adam Adlı Çocuk Kitabının Eleştirel Düşünme Becerileri Açısından İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (43), 183-207. **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.14543720>

Öz

21. yüzyılın temel becerilerinden biri olan eleştirel düşünme becerisi, eğitim yoluyla edinilen becerilerden biri olup bu becerinin kazanılması özellikle erken yaşlarda başlar. Bu beceri onların daha bilinçli ve sorgulayıcı bireyler olmalarına katkı sağladığı için bu süreçte verilen eğitimin yanı sıra çocuklara sunulan edebi eserlerin kalitesi de büyük önem taşır. Çocuk gelişiminin temel araçlarından biri olan çocuk edebiyatı eserleri çocukların dil gelişiminden sosyal becerilerine kadar geniş bir yelpazede olumlu kazanımlar edinilmesini sağlayan güçlü bir eğitim aracıdır. Bu çalışmada çocuk edebiyatı eserlerinden biri olan “Yeşil Gözlü Kardan Adam” kitabının eleştirel düşünme becerileri ve bunları destekleyen beceriler açısından çocuklara sağladığı katkıların araştırılması amaçlanmıştır. Doküman analizi yöntemi kullanılarak yapılan bu araştırmada, belirlenen inceleme nesnesinde yer alan eleştirel düşünme becerileri betimsel analiz ve içerik analiziyle incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda eleştirel düşünme becerilerinden açıklama, yorumlama, değerlendirme, çıkarım yapma ve analiz becerileri daha sıklıkla kullanılmakla birlikte tanımlama, öz düzenleme ve varsayımda bulunma becerilerine daha az yer verildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte kitapta yer alan on hikâyede farklı şekillerde açığa çıkmakla birlikte bütününde eleştirel becerilerin tümünün gelişimine farklı konu ve bakış açılarıyla olanak sağladığı söylenebilir. Ayrıca eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi için problem çözme, farklılıkları kabul etme, empati kurma gibi çeşitli becerilerle de eleştirel düşünme becerilerinin açıklanıp zenginleştirildiği söylenebilir. Sonuç olarak, çocukların eleştirel düşünme becerileri açısından bilişsel yetilerini geliştirme potansiyeline sahip bir eser olan Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabının eleştirel düşünme becerilerinin çocuk edebiyatı aracılığıyla nasıl desteklenebileceğine dair somut ve etkili bir örnek teşkil ettiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Yeşil Gözlü Kardan Adam, çocuk kitabı, eleştirel düşünme becerileri.

¹ **Beyan (Tez):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: % 9

Etik Şikâyeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 28.09.2024-**Kabul Tarihi:** 20.12.2024-**Yayın Tarihi:** 21.12.2024; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.14543720>

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Öğretmen, MEB / MNE (Rize, Türkiye), **eposta:** 53roy25@gmail.com, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0009-0008-9413-6713>, **ROR ID:** <https://ror.org/oojga9g46>, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossref Funder ID:** 501100013898

³ Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü / Assoc. Prof., Recep Tayyip Erdoğan University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education (Rize, Türkiye), **eposta:** muluocak@uludag.edu.tr, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-4064-3724>, **ROR ID:** <https://ror.org/0468j1635>, **ISNI:** 0000 0004 0386 4162, **Crossref Funder ID:** 501100005322

An Analysis of The Children's Book The Green-Eyed Snowman in Terms of Critical Thinking Skills⁴

Abstract

As one of the 21st century's basic skills, critical thinking is one of the skills acquired through education and the acquisition of this skill starts especially at an early age. Since this skill contributes to their becoming more conscious and questioning individuals, the quality of the literary works presented to children as well as the education given in this process is of great importance. Works of children's literature, which is one of the basic tools of child development, is a powerful educational tool that enables children to gain positive gains in a wide range from language development to social skills. In this study, it is aimed to investigate the contributions of the book 'Green-Eyed Snowman', one of the works of children's literature, to children in terms of critical thinking skills and the skills that support them. In this study, which was conducted using the document analysis method, the critical thinking skills in the object of study were examined through descriptive analysis and content analysis. As a result of the analysis, it was determined that the skills of explanation, interpretation, evaluation, inference and analysis were used more frequently, while the skills of definition, self-regulation and making assumptions were used less frequently. In addition, although the ten stories in the book are revealed in different ways, it can be said that they enable the development of all critical thinking skills with different topics and perspectives. In addition, it can be said that critical thinking skills are explained and enriched with various skills such as problem solving, accepting differences and empathising for the development of critical thinking skills. As a result, it can be said that the children's book The Snowman with Green Eyes, which has the potential to develop children's cognitive abilities in terms of critical thinking skills, constitutes a concrete and effective example of how critical thinking skills can be supported through children's literature.

Keywords: The Green-Eyed Snowman, children's book, critical thinking skills.

⁴ **Statement (Thesis):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received – Turnitin, Rate: %9

Ethics Complaint: editor@rumelide.co

Article Type: Research article, Article Registration Date: 28.09.2024-Acceptance Date: 20.12.2024-Publication Date: 21.12.2024; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.14543720>

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

1. Giriş

Yunanca kritikos, krites (hükmetme) kelimesinden türemiş olan eleştiri kavramı; bir Őeyin değeri hakkında hüküm verme, bir Őeye değer biçme anlamına karşılık gelmektedir (ifti, 2006). Eleştiri kavramının düşünsel karşılığı olan eleştirel düşünme ise çok çeşitli beceri ve yetenekleri kapsayan üst düzey bir düşünme Őeklidir (Shalova, 2015). Gerçek ve doğru bilgiye ulaşma çabası içerisinde tanımlama, açıklama, yorumlama, değerlendirme ve öz düzenleme becerileri gibi çok çeşitli alt becerileri kullanarak bilgiyi yapılandırıp yeniden üretmeye olanak sunmaktadır (Ferrari-Bridgers vd., 2017). Bu retim sürecinde; erişilen bilgi sorgulayıcı bir yaklaşımla ele alınarak analiz edilir, farklı bakış açıları değerlendirilir ve bu argümanlar aracılığıyla mantıklı çıkarımlar yapılarak doğru bilgiye ulaşılması sağlanır (Paul ve Elder, 2006). Çok boyutlu bir düşünme Şekli olan eleştirel düşünme sadece gerçek ve doğru bilgiye erişimi amaçlamaz erişilen bilginin her yönden incelenmesini de sağladığı için farklılıkları kabul sürecini de beraberinde getirir ve bireyin bakış açısının gelişmesine de olanak sunar (Fisher, 2013). Bu yniyle eleştirel düşünme; fikir ayrılıklarını zenginlik olarak görüp farklı bakış açılarını birleştirebilme, farklı doğrularadan gerçeğe ulaşabilme, önyargısız benmerkezci tutumlardan uzaklaşarak sınırsız düşünebilme yetisine ulaşılmasını amaçlamaktadır.

Eleştirel düşünme, günümüzde bilgi yığınlarıyla karşı karşıya kalan bireylerin doğru bilgiye erişebilmeleri, güvenilir kaynakları belirleyebilmeleri ve bilgiyi etkili bir Şekilde kullanabilmeleri için gittikçe artan bir öneme sahip olan yaşamsal becerilerden biri olarak kabul edilmektedir (alışkan, 2019). Yaşam içerisinde gelişimi desteklenen bir beceri olmakla birlikte bu becerinin edinilmesi ve geliştirilmesinde asıl görev eğitim kurumlarına düşmektedir. ğrenme sürecinin önemli bir parçası olarak kabul gören eleştirel düşünme becerisi, öğrencilere kazandırılması amaçlanan temel beceriler arasında yer almaktadır (Güneş, 2012). Bu beceri, eğitimin yenilikçi ve ağdaş bir anlayışla Őekillendirilmesini amaçlayan Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin de düşünce boyutundaki temel prensiplerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. MEB'in 21. yüzyıl eğitim hedefleri doğrultusunda bu becerinin kazandırılmasıyla öğrencilerin sadece bilgiye ulaşmalarını değil, bilgiyi sorgulamaları ve değerlendirmeleri ve yeni bilgiler üretmeleri (MEB, 2024) ve bunları yaşamlarında etkili bir Şekilde kullanabilmeleri prensibinden hareket edilmektedir (Gürkaynak vd., 2003). Eğitim aracılığıyla bu becerinin erken yaşlarda kazandırılması; öğrencilerin hem bireysel gelişimlerini destekler hem de onları gelecekte daha bilinçli, üretken ve yenilikçi bireyler haline getirmektedir. Daha etkili düşünebilen bireyler karşılaştıkları sorunlara yenilikçi ve yaratıcı çözümler üretebilmekte böylelikle küresel yaşamın dinamiklerine karşı daha yetkin bir pozisyon alabilmektedirler (Aknoğlu, 2003). Ayrıca eleştirel düşünme becerisi, demokratik toplumların sürdürülebilirliği ve bireylerin topluma aktif katılımı için de günümüzde hayatta kalabilmek için sahip olunması gereken temel becerilerden biri olarak kabul görmektedir.

İnsan zihninin eylemi olan düşünme becerilerinin eğitim aracılığıyla geliştirilmesi karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu dil becerilerinden ayrı düşünülemez. Çünkü düşünme becerilerini doğrudan etkileyen dil becerileri aracılığıyla sadece kavramlar ve kelimeler öğrenilmez; aynı zamanda bireylerin olaylara bakış açıları belirlenir ve beraberinde düşünce yapıları Őekillenir. Dil becerilerinin öğretiminin sağlandığı Türkçe dersinde eleştirel düşünme; yazılı ve sözlü dil becerilerinin eleştirel bir perspektifle kullanabilmesi için temel unsurlardan biridir (Demir, 2016). Türkçe ğretiminde dil ve düşünme becerilerinin gelişiminde dersin ana malzemesi olan metinlerdir. Özellikle okuma ve yazma süreçlerinde öğrencilerin metin içindeki ilişkileri kavrayabilmesi ve farklı bakış açıları geliştirebilmesi için eleştirel düşünme becerilerinin teşvik edilmesi gerekmektedir (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006). Ayrıca eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi için ders içinde ve dışında öğrencilerin eleştirel düşünmeye dönük

nitelikli metinlerle buluşturulmalıdır (Kanmaz ve Aslan, 2022). Özellikle okura, düşünsel sorumluluk veren nitelikli metinlerin daha derinlemesine analiz edebilmesi ve değerlendirilmesi dil becerilerinin gelişimini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda Türkçe ders kitaplarında kullanılacak metinlerin ve bu metinlere kaynaklık eden çocuk kitapları öğrencilere yaşamsal becerileri kazandıracak, çağın gerektirdiği niteliklerle donatacak bilgi ve değerlerle örülü olmalıdır.

Çocuk kitapları, çocukların dil gelişiminden sosyal becerilerine kadar geniş bir yelpazede olumlu kazanımlar edinilmesini sağlayan güçlü eğitim araçlarından biridir. Çocukların entelektüel, duygusal ve sosyal gelişimlerinde kritik bir role sahip bu eserler sadece çocuğun eğlenmesi için bir araç değil, aynı zamanda kendini ve dünyayı anlamlandırması ve kendini keşfetmesi için önemli işlevler üstlenir. Çünkü bu kitaplar, çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini zenginleştirerek onlara çeşitli öğrenme fırsatları sunar, onların bağımsızlık ve özgüven kazanmalarına yardımcı olur. Çocuk kitapları yaşama hazırlama işlevlerini çocuklarda dil ve düşünme becerilerinin gelişimini de sağlayarak gerçekleştirmektedir. Bu yönüyle çocuk kitaplarının, çocukların dil ve iletişim becerilerini geliştirip bilişsel ve duyuşsal gelişimini destekleyecek, onlara sosyal ve kültürel bir bilinç kazandıracak nitelikte olması beklenmektedir. Çocuklar; bu kitaplar aracılığıyla problem çözme, analiz etme ve karar verme gibi becerileri erken yaşta kazanmaktadır. Louca (2008), çocukların oyun ve hikâye anlatımı gibi yaratıcı süreçlerle eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiklerini belirtmektedir. Bu süreçte metinler üzerinde derinlemesine düşünme, tema ve motifleri analiz etme, karakterleri değerlendirme ve yazarın mesajını çözümlenme, okuyucuların eleştirel düşünme becerilerini kullanmalarını gerektirir. Çocuk kitaplarında özellikle ana karakter ve onun yaşadığı zorluklarla başa çıkma yolları, çocuklarda alternatif çözüm yollarını edinerek problemlerini çözebilmeleri için yaşamın bir kesitini sunarak rehberlik etmektedir. Ayrıca çocuk kitaplarındaki karakterlerin karşılaştıkları problemlere ilişkin ortaya koydukları çözüm yollarına ilişkin stratejileriyle karmaşık olayları analiz etme becerilerinin gelişimine olanak sunulur (Fox, 1993; Lipman, 2003). Bu beceriler onların daha bilinçli ve sorgulayıcı bireyler olmalarına katkı sağladığı için bu süreçte çocuk kitaplarının günümüzün temel becerilerinden biri olan eleştirel düşünme becerilerini de destekler nitelikte olması beklenmektedir. Çünkü etkili metinlerin kullanımı eleştirel düşünme becerilerinin geliştirici bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Dal, 2024). Ayrıca günümüzde bilgi yığınları karşısında kalan çocukların doğru ve güvenilir bilgiye ulaşabilmeleri için de bu kitaplar aracılığıyla çocuklarda eleştirel seçicilik becerileri kazandırılması beklenmektedir.

Alan yazında yapılan çalışmalarda çoğunlukla Türkçe ders kitaplarının eleştirel düşünme becerileri açısından incelenmesine odaklanıldığı ve bu çalışmalarda kitapların eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini yeterince desteklemediği yönünde bulgulara erişilmekle birlikte (Başoğlu, 2010; Büyükarıslan, 2011; Demir ve Baş, 2019; İncirkuş ve Özçetin, 2021; Sur, 2021) çocuk kitaplarını eleştirel düşünme açısından inceleyen çalışmaların da oldukça sınırlı olduğu söylenebilir (Canbaz ve Kaplan Sayı, 2022; Canlı, 2007; Canlı ve Bozkurt, 2019; Çekici, 2014; Çekici ve Kanatlı, 2015; Çevik, 2018; Erhan, 2019; Erol ve Kara, 2020; Kanmaz, 2019; Kanmaz ve Aslan, 2022; Sever ve Aslan, 2009; Şimşek ve Özkan, 2022; Yalçınkaya ve Demir, 2024). Alan yazın düşünme becerileri açısından incelendiğinde ise bu konudaki çalışmaların fen bilimleri alanında yoğunlaştığı, sosyal bilimlerde özellikle de Türkçe dersi özelinde yeterince çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir (Çağlar ve Yılmaz, 2022). Ayrıca özel amaçla yazılan bu çocuk kitaplarının basımı hızla artmasına karşın belirlenen temalar ekseninde ortaya konulan içeriklerin çocukların yaş ve gelişimlerine uygunluk açısından oldukça sınırlı olması (Aslan, 2014; Işıtan, 2016), çocuk edebiyatının pratiğe yönelik boyutu yetersiz kaldığına ilişkin tespitlerden hareketle (Akyol, 2011; Ateş, 2013; Ateş vd., 2019) çocuk kitaplarının pratikteki değerlendirmelerinin yapılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada çocuk edebiyatı alanında çok sayıda akademik çalışmasının yanı sıra çocuklar için şiir, öykü, oyun ve masallar da yazan Tacettin Şimşek'in, Yeşil Gözlü Kardan adam adlı çocuk kitabının incelenmesi amaçlanmıştır. Yazarın bu araştırmada incelenecek kitabına ismini veren Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı öyküsünün yanı sıra Ceviz Ağacı, Anneye Mektup, Gül Kokardı Babaannem adlı metinleri de Türkçe ders kitaplarında yer almaktadır. Bu kitaba ilişkin anlatım teknikleri (Aydın ve Arslan, 2018) ile bağlaşıklık, bağdaşıklık ve üst yapı görünümüleri (Şeref, Karagöz ve Kaşaveklioğlu, 2019) açısından incelemeler yapılmış olmasına karşın eleştirel düşünme becerileri açısından bir incelemeye rastlanmamıştır. Bu araştırmada Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabının eleştirel düşünme becerileri ve bu becerileri destekleyen düşünme becerileri perspektifinden incelenerek bu kitabın çocukların eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılmasına etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Böylelikle Türkçe ders kitabında yer verilen çocuk kitapları çocuk kitaplarının eleştirel düşünme becerilerini geliştirmedeki rolünün incelenmesi sağlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde bu araştırmayla daha nitelikli çocuk kitaplarının yazılmasına katkı sağlanması yanı sıra kitap seçimi açısından da öğretmenlere ve ebeveynlere yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu amaçla oluşturulan araştırmada “Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabı eleştirel düşünme becerilerini desteklemekte midir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu ana problem çerçevesinde araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabındaki hikâyelerde eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı nasıldır?
2. Yeşil Gözlü Kardan Adam çocuk kitabındaki hikâyelerde eleştirel düşünmeyi destekleyen beceriler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman inceleme, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı, görsel ve dijital malzemelerin toplanıp incelenmesidir (Sönmez ve Alacapınar, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu süreç, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içerir ve genel tarama ile içerik çözümlenmesi olarak iki ayrı amaçla kullanılabilir (Karasar, 2005). İçerik çözümlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada inceleme nesnesi olarak belirlenen Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı kitapta yer alan hikâyeler eleştirel düşünme becerileri ve bu becerileri destekleyen becerilerin kullanımı açısından incelenmiştir.

İnceleme Nesnesi

Araştırmada kullanılan inceleme nesnesi; Tacettin Şimşek tarafından yazılan, Saadet Ceylan tarafından resimlenen Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabıdır. İki bölümden oluşan kitap; *Anneye Benzemek Güzeldir*, *Üç Ortak Otuz Balık*, *Kırılan Yumurta*, *Ver Elini Gökyüzü*, *Yeşil Gözlü Kardan Adam*, *Sana Gelirim Anne*, *Rüzgâr Kuşu*, *Kel Başa Şimşir Tarak*, *Yunus Dede ve Kürdan Kız* olmak üzere on öyküden oluşmaktadır. İnceleme nesnesi olarak bu kitabın seçilme nedeni, yazarın bu kitaba adını veren öyküsüne Türkçe ders kitabında yer alan metinlerden biri olması ve bu yönüyle eğitim sisteminde aktif olarak kullanılmasıdır. Türkçe ders kitaplarında kullanılan bir metne dönük bir araştırma gerçekleştirilmesi amaçlanmış olması sebebiyle bu çocuk kitabı inceleme nesnesi olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında Eleştirel Düşünme Becerileri Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Bu form, İncirkuş ve Beyreli (2019) tarafından geniş bir literatür taraması sonucu oluşturulan Eleştirel Düşünme Becerileri Değerlendirme Formundaki maddelere Facione (2020) ile Paul ve Elder'in (2013) sınıflandırmasında yer alan öz düzenleme becerisi de dahil edilerek oluşturulmuştur. Bu tarama sonucunda formda yer alan beceriler tanımlama, yorumlama, analiz, çıkarım, açıklama, varsayım, bulunma, değerlendirme ve öz düzenleme olmak üzere sekiz beceriyi kapsamaktadır. Hazırlanan bu form, incelemesi için Türkçe eğitimi alanından iki uzmanın görüşüne sunulmuş ve alınan görüşler doğrultusunda forma son şekli verilerek kullanıma hazır hale getirilmiştir. Ardından Eleştirel Düşünme Becerileri Değerlendirme Formu aracılığıyla bir metnin iki alan uzmanı tarafından incelenmiş ve metinde yer alan eleştirel düşünme becerilerinin tespit edilmesi sağlanmıştır. Bu formun güvenilirliği ise Miles ve Huberman'ın (1994) formülü kullanılarak tespit edilmiştir. İki uzmanın yaptığı değerlendirme sonucunda uzmanlar arası uyum oranı .93, .96 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçların güvenilirlik için yeterli olduğu görülmüş ve formun eleştirel düşünme becerilerinin değerlendirilmesi için güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği ve içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, verilerin betimsel bir yaklaşımla ve derin bir işleme tabi tutularak önceden belli olan kategori ya da boyutlara göre özetlenip yorumlandığı bir yaklaşımdır (Bowen, 2009; Altunışık vd., 2010). Eleştirel Düşünme Becerileri Değerlendirme Formu aracılığı ile Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabı eleştirel düşünme becerileri açısından betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen bulguların frekans ve yüzdelik değerleri eleştirel düşünme becerilerinin basamaklarına göre her bir hikâye için ayrı ayrı tablolaştırılarak sunulmuştur. Verilerin güvenilirliğini artırmak için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için veriler iki araştırmacı tarafından daha incelenmiştir.

Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabının eleştirel düşünme becerilerini destekleyen beceriler açısından incelenmesinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Bu analiz belli kurallara ya da amaca dayalı olarak bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenbilir bir tekniktir (Büyüköztürk, 2012). İçerik analizinde temel eylem, birbirine benzeyen verileri belli kavram ya da temalar altında bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayacağı şekilde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu analiz yardımıyla kitapta yer alan hikâyeler ayrı ayrı incelenerek eleştirel düşünme becerilerini destekleyen becerilere ilişkin kodlar oluşturulmuştur. Bu kodların oluşturulmasının ardından eleme ve arıtma yapılarak bu kodlar belli temalar altında toplanmış ve verilere son şekli verilerek her hikâye için ayrı ayrı tablolaştırılmıştır. Bu analizlere ilişkin geçerlik ve güvenilirliğin sağlanabilmesi için bir Türkçe öğretmeni ve Türkçe eğitiminden bir alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Araştırmadan elde edilen verilerin benzerlik ve farklılıklarını belirlemek, nesneliği sağlamak amacıyla uzman ve Türkçe öğretmeni tarafından da kodlama ve karşılaştırma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamalarda aynı kodu kullandıkları durumlar görüş birliği, farklı kodu kullandıkları durumlar ise görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Çelişkiye düşülen bölümlerde diğer kodlayıcının görüşü alınarak kodlama yapılmıştır ve ortak bir karara varılmıştır. Kodlayıcılar arası görüş birliğini tespit etmek için Miles ve Huberman (1994)'ın güvenilirlik formülü (Güvenirlik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığıX100) kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde; uzman görüşü, katılımcı teyidi ve ayrıntılı betimleme yöntemleriyle araştırmanın geçerliği;

tutarlık ve teyit incelemesiyle de araştırmanın güvenilirliği sağlanabilmektedir (Yıldırım ve şimşek, 2013). Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için dışarıdan bir uzmana araştırmanın ham verileri verilerek analiz etmesi, ulaşılan sonuç, yorum ve önerilerin tutarlılığının incelenmesi sağlanır. Araştırmada uzman görüşüne başvurulduğu durumlarda verilerin %10'unun kullanılması yeterli kabul edilmektedir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Nitel araştırmalarda kodlayıcılar arasında en az %70 düzeyinde güvenilirlik yüzdesine ulaşılması gerekmektedir (Yıldırım ve şimşek, 2013). Bu araştırmada betimsel analizden elde edilen verilerde kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik; alan uzmanı ve Türkçe öğretmeni için sırasıyla %92.3 ve %91.6 olarak bulunmuştur. İçerik analizinden elde edilen verilere ilişkin kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik; alan uzmanı ve Türkçe öğretmeni için sırasıyla %84 ve %82 olarak bulunmuştur. Bulguların geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanmasında uzman görüşüne başvurulan bu araştırmada elde edilen güvenilirlik yüzdelerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Çalışmanın güvenilirliğinin sağlanmasında veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Bulgular kısmında verilere ilişkin doğrudan alıntılarla verilerin onaylanabilirliği güçlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı çocuk kitabındaki hikâyelerde yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ve bu becerilerin gelişimini teşvik edilen düşünme becerilerine ait bulgular iki kategoride sunulmuştur. Bu bulgulara ilişkin bulguların frekans (f) ve yüzde (%) değerleri, her hikâye için ayrı ayrı tabloladıştırılıp doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Yeşil Gözlü Kardan Adam'daki hikâyelerin eleştirel düşünme becerileri açısından incelenmesi

Araştırmanın bu bölümünde Yeşil Gözlü Kardan Adam kitabındaki hikâyeler eleştirel düşünme becerileri açısından incelenmiş ve her hikâyeye ilişkin bulgular alıntılarla desteklenerek tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Anneye Benzemek Güzeldir hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımları

Eleştirel Düşünme Becerileri	f	%
Tanımlama	2	13.2
Yorumlama	4	26.4
Analiz	2	13.2
Çıkarım	3	19.8
Açıklama	2	13.2
Varsayımda bulunma	-	-
Değerlendirme	1	6.6
Öz düzenleme	1	6.6
Toplam	15	100

Tablo 1'e göre Anneye Benzemek Güzeldir adlı hikâyenin eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; tanımlama becerisine %13.2, yorumlama becerisine %26.4, analiz becerisine %13.2, çıkarım becerisine %19.8, açıklama becerisine %13.2, değerlendirme becerisine %6.6, öz düzenleme becerisine %6.6 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Anneye Benzemek Güzeldir adlı hikâyede en çok yorumlama ve çıkarım, en az değerlendirme ve öz düzenleme becerisine yer verildiği; varsayımda

bulunma becerisine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Anneye Benzemek Güzeldir adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

İçimde bir deniz dalgalanıyor. Mutluluk dedikleri şey bu mu? Yürek ürpermesi, göz bebeği titremesi. (s.18). **Tanımlama**

Hayır, bildiğiniz gibi değil. Bahar ayındır ama çiçekler aynı değildir. Dal uçlarında gördüğünüz çiçek, ağacın yeni sözcükleridir. O size yepyeni bir hikâye anlatıyor. (s.19). **Yorumlama**

Kendimi yokluyorum. İçimde çiçek olmaya karşı öyle bir istek var ki! "Çiçek ol!" diye bir ses duyuyorum. Kalbim beni çiçek olmaya zorluyor. Buna mecburum, ayrıca bunu istiyorum da. (s.13). **Analiz**

Şöyle bir silkiniyorum, olmuyor. Henüz erken, zamanı gelmedi daha. (s.11). **Çıkarım**

Oysa bu benim ilk baharım. Bu bahar benim baharım, ilkyazım. Çok mu bencilim? Hoş görün. Heyecandan ne söylediğimi biliyor muyum? Anlayın işte. (s.17). **Açıklama**

Sonrası mı, sonrası kolay. (s.14). **Değerlendirme**

Bir elma ağacının dal ucundayım. Önce tomurcuk oluyorum. Yetmiyor. Gülüşlerim olmalı benim. Yeryüzüne gülücükler serpmeliyim. (s.12). **Öz düzenleme**

Tablo 2. Üç Ortak Otuz Balık hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	<i>f</i>	%
Tanımlama	-	-
Yorumlama	1	7.6
Analiz	2	15.2
Çıkarım	3	22.8
Açıklama	4	30.4
Varsayımda bulunma	-	-
Değerlendirme	3	22.8
Öz düzenleme	-	-
Toplam	13	100

Tablo 2'ye göre Üç Ortak Otuz Balık adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; yorumlama becerisine %7.6, analiz becerisine %15.2, çıkarım becerisine %22.8, açıklama becerisine %30.4, değerlendirme becerisine %22.8 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Üç Ortak Otuz Balık adlı hikâyede en çok açıklama, çıkarım ve değerlendirme, en az yorumlama becerisine yer verildiği; tanımlama, varsayımda bulunma ve öz düzenleme becerilerine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Üç Ortak Otuz Balık adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Bahklar bizim için karşılama töreni düzenlemişler. (s.23). **Yorumlama**

Tekin; zayıf, incecik bir çocuk. Biraz çekingen ama güler yüzlü, ağırbaşlı, çalışkan, yardımsever. (s.25). **Analiz**

Onurludur. Bir şey vermeye kalksanız almaz. (s.26). **Çıkarım**

Suyun aktığı yönün tersine, balığa arkadan yaklaşacaksın. Alabalıklar suyun aktığı yöne, yukarıya doğru yüzerler. Kuyruk tarafından yaklaşırsan seni fark edemezler. (s.21). **Açıklama**

Balığı yakalamak kolaydır ama elinde tutmak zordur. İşin püf noktası bu. Asıl ustalık burada. Eldiven bunun için gerekir. (s.22). **Değerlendirme**

Tablo 3. Kırılan Yumurta hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	<i>f</i>	%
Tanımlama	1	7.6
Yorumlama	2	15.2
Analiz	1	7.6
Çıkarım	3	22.8
Açıklama	1	7.6
Varsayımda bulunma	1	7.6
Değerlendirme	2	15.2
Öz düzenleme	2	15.2
Toplam	13	100

Tablo 3'e göre Kırılan Yumurta adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; tanımlama becerisine % 7.6, yorumlama becerisine %15.2, analiz becerisine %7.6, çıkarım becerisine %22.8, açıklama becerisine %7.6, varsayımda bulunma becerisine %7.6 oranında, değerlendirme becerisine %15.2 oranında, öz düzenleme becerisine %15.2 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Kırılan Yumurta adlı hikâyede en çok çıkarım, değerlendirme, öz düzenleme ve yorumlama; en az tanımlama, açıklama ve varsayımda bulunma becerilerine yer verildiği belirlenmiştir. Kırılan Yumurta adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

(Hıdrellez) Hızır ve İlyas Peygamberlerin buluştuğu gün. (s.31). **Tanımlama**

"Gerçek" kelimesinin birinci e'sini elmanın e'si gibi söylüyor. (s.36). **Analiz** Yanlış söylüyor. **Değerlendirme** ama yakışıyor. **Yorumlama**

Ahmet'le Kemal yerlerinde duramıyor. Uçuyorlar sanki. Niye? Çok sevindiler, belli. (s.34). **Çıkarım**

(Hıdrellez) Doğa yeniden canlanır. Yazın başlangıcıdır. Kızlara çıkarız, bayram yaparız, şenlikler düzenleriz. (s.31). **Açıklama**

Ben gitmek istemiyorum. Arkadaşlarımı rahatsız edeceksem gitmem. (s.32). **Öz düzenleme**

Tablo 4. Ver Elini Gökyüzü hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	<i>f</i>	%
Tanımlama	-	-
Yorumlama	1	4.7
Analiz	3	14.2
Çıkarım	5	23.8
Açıklama	2	9.5
Varsayımda bulunma	2	9.5
Değerlendirme	7	33.3
Öz düzenleme	1	4.7
Toplam	21	100

Tablo 4'e göre Ver Elini Gökyüzü adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; yorumlama becerisine %4.7 oranında, analiz becerisine %14.2, çıkarım becerisine %23.8, açıklama becerisine %9.5, varsayımda bulunma becerisine %9.5, değerlendirme becerisine %33.3, öz düzenleme becerisine %4.7 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Ver Elini Gökyüzü adlı hikâyede sırasıyla en çok

değerlendirme, çıkarım ve analiz; en az öz düzenleme ve yorumlama becerilerine yer verildiği; tanımlama becerisine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Ver Elini Gökyüzü adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

- Bir göçmen kuşun kafese alışması öyle zor ki! Ben galiba evcilleşemeyeceğim. (s.39). **Yorumlama**
- Selim bizi seviyor, tamam. Annesi, babası da seviyor ama biz de gökyüzünü seviyoruz, değil mi? (s.39). **Analiz**
- Allah bu kanatları bize niye vermiş? Özgürce uçalım diye. (s.39). **Çıkarım**
- Bu kafesi sevmiyorum. Gökyüzümü çaldı benim. Kanatlarıma zincir vurdu. (s.38). **Açıklama**
- Beni kafeste bulamayınca çok üzülmüştür. Babası da üzülmüştür, annesi de babaannesi de. (s.43). **Varsayımda bulunma**
- Sarıtüyü getireceğim. O, özgürlüğün tadını bilmiyor. Kanatlarını sonuna kadar açmanın sevincini yaşamamış. Gözlerini bir kafes içinde açınca bütün dünya o kafes oluyor. (s.44). **Değerlendirme**
- Mavi kuşum uçmak istiyorsa ona engel olamam ki! Dilediği kadar uçuşsun. Sonra bizi özlerse döner gelir. (s.46). **Öz düzenleme**

Tablo 5. Yeşil Gözlü Kardan Adam hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	f	%
Tanımlama	-	-
Yorumlama	5	33
Analiz	1	6.6
Çıkarım	-	-
Açıklama	4	26.4
Varsayımda bulunma	4	26.4
Değerlendirme	1	6.6
Öz düzenleme	-	-
Toplam	15	100

Tablo 5'e göre Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı hikâyeye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; yorumlama becerisine %33, analiz becerisine %6.6, açıklama becerisine %26.4, varsayımda bulunma becerisine %26.4, değerlendirme becerisine %6.6 yer verildiği belirlenmiştir. Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı hikâyede en çok yorumlama, açıklama ve varsayımda bulunma; en az analiz ve değerlendirme becerilerine yer verildiği; tanımlama, çıkarım ve öz düzenleme becerilerine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

- Bütün kardan adamlar kömür gözlü olacak değil ya. Bizim kardan adamımız da yeşil gözlü olsun. (s.53). **Yorumlama**
- Su damlası sıcaktan buharlaşıyor. Güneş ışınlarına binip göğe çıkıyor. Yukarıda hava öyle soğuk ki. (...) Saydam bilye gibi bir su damlasıyken donup kristal oluyor. (...) Aşağıya inmek istiyor. Böylece kar tanesi oluyor. (s.51). **Analiz**
- Milyarlarca insan, milyarlarca parmak izi demekmiş. Hani suçluları parmak izinden tespit ediyorlar ya. Bu farklılıktan dolayı. (s.49). **Açıklama**
- Belki aslına dönmek istiyor. Tekrar su damlası olmayı hayal ediyor. (s.51). **Varsayımda bulunma**
- İletişim çağındayız unutmayalım. İletişimden uzak bir kardan adam olur mu? (s.53). **Değerlendirme**

Tablo 6. Sana Gelirim Anne hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	f	%
Tanımlama	-	-
Yorumlama	1	7.6
Analiz	2	15.2
Çıkarım	1	7.6
Açıklama	1	7.6
Varsayımda bulunma	2	15.2
Değerlendirme	-	-
Öz düzenleme	6	45.6
Toplam	13	100

Tablo 6'ya göre Sana Gelirim Anne adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; yorumlama becerisine %6, analiz becerisine %15.2, çıkarım becerisine %7.6, açıklama becerisine %7.6, varsayımda bulunma becerisine %15.2, öz düzenleme becerisine %45.6 yer verildiği belirlenmiştir. Sana Gelirim Anne adlı hikâyede en çok öz düzenleme; en yorumlama, çıkarım ve açıklama becerilerine yer verildiği; tanımlama ve değerlendirme becerilerine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Sana Gelirim Anne adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Geçim dünyası işte, çocuğum. Ne yaparsın? (s.65). **Yorumlama**

İçimdeki aralık ağacı öyle hızlı büyüyor ki! Çabuk çabuk büyüyor. Çabucak dal budak salıyor. (s.61).

Analiz

Sen yoksun diye kuşlar keyifsiz uçuyor anne. Çiçekler keyifsiz açıyor. Hercai menekşemiz de kurudu zaten. (s.62). **Çıkarım**

Bazen içim sıkılıyor. Kızlara çıkıyorum. Papatyalarla konuşuyorum. Seni soruyorum onlara. Hepsi tanyor. Hepsine anlattım çünkü. (s.63). **Açıklama**

Sahi anne! Sen bir bahçe olsan hercai menekşemiz kurumazdı, değil mi? Ben de sararmazdım böyle. (s.62). **Varsayımda bulunma**

İlkbahar olurum. Çiçeğimle yaprağımla gelirim sana. Gökyüzü olurum. Yağmurumla, bulutumla gelirim. (s.63). **Öz düzenleme**

Tablo 7. Rüzgâr Kuşu hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	f	%
Tanımlama	-	-
Yorumlama	4	28.4
Analiz	1	7.1
Çıkarım	2	14.2
Açıklama	5	35.5
Varsayımda bulunma	-	-
Değerlendirme	2	14.2
Öz düzenleme	-	-
Toplam	14	100

Tablo 7'ye göre Rüzgâr Kuşu adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; yorumlama becerisine %28.4, analiz becerisine %7.1, çıkarım becerisine %14.2, açıklama becerisine

%35.5, değerlendirme becerisine %14.2 yer verildiği belirlenmiştir. Rüzgâr Kuşu adlı hikâyede en çok açıklama ve yorumlama; en az analiz becerilerine yer verildiği tanımlama, varsayımda bulunma ve öz düzenleme becerilerine hiç yer verilmediği belirlenmiştir.

Rüzgâr Kuşu adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Bahçemizde gül açıyorsa ondandır. Elma ağacı, kayısı ağacı, erik ağacı meyve veriyorsa ondandır. (s.69). **Yorumlama**

Uzun, sivri, yay gibi bir gagası, siyah beyaz çizgili kanatları, turuncu kahverengi tüyleri, başının ucunda da uçları siyah sevimli bir sorgucu var. (s.68). **Analiz**

Sen nereden bileceksin bunu? Abla olmadın ki daha. Yalancı emziğin de ağzında hâlâ? (s.70). **Çıkarım**

Hüthüt diyorlar adına. Neden mi? Hüthüt, hüthüt diye ötüyormuş da ondan. (s.67) **Açıklama**

Kaç kere söyledim. Kız Ahsen! Kocaman oldun. Ayıp, kız! Elif'e bak da örnek al. Elif öyle akıllı ki. (s.70). **Değerlendirme**

Tablo 8. Kel Başa Şimşir Tarak hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	f	%
Tanımlama	-	-
Yorumlama	1	25
Analiz	1	25
Çıkarım	1	25
Açıklama	1	25
Varsayımda bulunma	-	-
Değerlendirme	-	-
Öz düzenleme	-	-
Toplam	4	100

Tablo 8'e göre Kel Başa Şimşir Tarak adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; yorumlama becerisine %25, analiz becerisine %25, çıkarım becerisine %25, açıklama becerisine %25 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Kel Başa Şimşir Tarak adlı hikâyede yorumlama, analiz, çıkarım ve açıklama becerilerine eşit şekilde yer verildiği; tanımlama, varsayımda bulunma, değerlendirme ve öz düzenleme becerisine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Kel Başa Şimşir Tarak adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Öyle tatlı masal anlatıyor ki ninem, bayılıyorum. (s.78). **Yorumlama**

Keloğlan aslında akıllı, cin gibi bir çocuk. Sizin gibi. Her işi kolayca çözermiş şıp diye. Yalnız biraz sakarmış galiba. Biraz da tembel. (s.86). **Analiz**

Adam akşam eve varınca bir de ne görsün? Ne tavşan var ne de tavuklu pilav. Oyuna geldiğini anlamış. (s.86). **Çıkarım**

Şimşir tarak nasıl oluyor ki diye sordu. Demirden yapılmış tarak, dedi. (s.86). **Açıklama**

Tablo 9. Yunus Dede hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	<i>f</i>	%
Tanımlama	3	17.4
Yorumlama	2	11.6
Analiz	2	11.6
Çıkarım	1	5.8
Açıklama	6	34.8
Varsayımda bulunma	1	5.8
Değerlendirme	2	11.6
Öz düzenleme	-	-
Toplam	17	100

Tablo 9'a göre Yunus Dede adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; tanımlama becerisine %17.4, yorumlama becerisine %11.6, analiz becerisine %11.6, çıkarım becerisine %5.8, açıklama becerisine %34.8, varsayımda bulunma becerisine %5.8, değerlendirme becerisine %11.6 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Yunus Dede adlı hikâyede en çok açıklama; en az çıkarım ve varsayımda bulunma becerisine yer verildiği, öz düzenleme becerisine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Yunus Dede adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

İnsan bir bahçivandır, Bütün yeryüzünün bahçivandır insan. (s. 88). **Tanımlama**

Yunus'un bir yüreği vardır, sevgi pınarı. Duru bir su akar çeşmesinden. Akar gider. Yunus'un dilinden şiir dökülür. Gönüllere akar. Bulutlarda süzülür. Yunus'un şiirinden bal damlar. Sözleri bal gibidir çünkü, şeker gibidir. (s. 95). **Analiz, Yorumlama**

Sahi babam çok yoruluyor okulda, çok çalışıyor. Ders mi çalışıyor ne? (s.88). **Çıkarım**

"Yunus dede" diyorum ya. Asıl adı Yunus Emre'ymiş onun. Bundan yüz yıllar önce yaşamış. Öyle güzel şiirler yazmış ki. (s.90). **Açıklama, Değerlendirme**

Gerçekten seversek çiçeğin konuştuğunu duyarımız. Hatta nefes aldığımı bile (s.94). **Varsayımda bulunma**

Tablo 10. Kürdan Kız hikâyesindeki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	<i>f</i>	%
Tanımlama	3	16.5
Yorumlama	3	16.5
Analiz	1	5.5
Çıkarım	2	11
Açıklama	4	22
Varsayımda bulunma	1	5.5
Değerlendirme	4	22
Öz düzenleme	-	-
Toplam	18	100

Tablo 10'a göre Kürdan Kız adlı hikâye eleştirel düşünme becerileri açısından incelendiğinde; tanımlama becerisine %16.5, yorumlama becerisine %16.5 oranında, analiz becerisine %5.5, çıkarım becerisine %11, açıklama becerisine %22, varsayımda bulunma becerisine %5.5 oranında, değerlendirme becerisine %22

oranında yer verildiği belirlenmiştir. Kürdan Kız adlı hikâyede en çok değerlendirme ve açıklama; en az analiz ve varsayımda bulunma becerilerine yer verildiği; öz düzenleme becerisine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Kürdan Kız adlı hikâyede yer verilen eleştirel düşünme becerilerine ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Mandalar dere kenarında, sulak yerlerde söğüt dallarının üzerinde yatıyormuş. Buna da “yuva yapmak” deniyormuş. (s.98). **Açıklama, Tanımlama**

Fırına ekmek almaya gidiyor. Uçar gibi gidiyor, kelebeklerle düğüne gider gibi gidiyor. (s.101). **Yorumlama**

Dert etmez kendine. Güler hep. Güler geçer. Küsmeye nedir bilmez Kürdan Kız. (s.103) **Analiz**

Yanmak deyince ateşi hatırlamıştır. Ateşin rengi de gülün rengi de kırmızı ya! Benzetme yapmıştır. (s.105). **Çıkarım**

Yetmez gibi o sıcak sütü bir de kilime dökmüş, kilimi de yakmış. Annesi kızmıştır mutlaka. (s.104). **Varsayımda bulunma**

Her şeyden önce süt içmesi güzel. (s.104). **Değerlendirme**

Tablo 11. Yeşil Gözlü Kardan Adam kitabındaki eleştirel düşünme becerilerinin dağılımı

Eleştirel Düşünme Becerileri	f	%
Tanımlama	9	6.2
Yorumlama	24	16.5
Analiz	16	11
Çıkarım	21	14.4
Açıklama	30	20.7
Varsayımda bulunma	11	7.5
Değerlendirme	22	15.1
Öz düzenleme	10	6.9
Toplam	143	100

Tablo 11'e göre Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı kitapta eleştirel düşünme becerileri açısından dağılımı incelendiğinde tanımlama becerisine %6.2, yorumlama becerisine %16.5, analiz becerisine %11, çıkarım becerisine %14.4, açıklama becerisine %20.7, varsayımda bulunma becerisine %7.5, değerlendirme becerisine %15.1, öz düzenleme becerisine %6.9 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yeşil Gözlü Kardan Adam kitabında en çok açıklama, yorumlama, değerlendirme ve çıkarım becerilerine yer verilirken en az ise tanımlama ve öz düzenleme becerisine yer verildiği söylenebilir.

Yeşil Gözlü Kardan Adam Adlı Kitapta Eleştirel Düşünme Becerilerinin Gelişimini Destekleyen Düşünme Becerileri

Araştırmanın bu bölümünde Yeşil Gözlü Kardan Adam kitabındaki hikâyelerde eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini teşvik eden düşünme becerilerine ilişkin bulguların frekans (*f*) ve yüzde (%) değerleri, her hikâye için ayrı ayrı tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 12. Yeşil Gözlü Kardan Adam kitabında eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini destekleyen düşünme becerileri

Hikâyeler	Eleştirel düşünmeyi destekleyen beceriler
Anneye Benzemek Güzeldir	Kendini tanıma ve öz farkındalık Kültürel ve sosyal normları sorgulama Empati kurma ve duygusal farkındalık Değerlerin ve ideallerin sorgulanması Kişisel ve toplumsal beklentiler arasındaki çatışma
Üç Ortak Otuz Balık	Adalet, eşitlik ve paylaşım kavramlarını sorgulama Çıkar çatışmalarını anlama Çözüm üretme ve problem çözme becerileri İnsan doğası üzerine analitik düşünme Karar verme
Kırılan Yumurta	Olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisini anlama Farklı perspektiflerden bakış açısı geliştirme Problem çözme becerisi Sorgulama ve şüphecilik
Ver Elini Gökyüzü	Hayal gücü ve yaratıcılığın teşviki Özgüven ve kararlılık geliştirme Keşfetme ve merak duygusunun artırılması Engellerle başa çıkma Problem çözme Sınırları aşma ve farklı perspektifler geliştirme
Yeşil Gözlü Kardan Adam	Sorgulayıcı düşünme Yaratıcılık Empati kurma ve duygusal farkındalık Neden sonuç ilişkisi kurma Farklı bakış açılarını değerlendirme Çevresel ve sosyal farkındalık
Sana Gelirim Anne	Duygusal ve akılcı düşünceyi dengeleme Aile bağlarını sorgulama Bağlılık ve aidiyet duygularını değerlendirme İçsel diyalog ve öz farkındalık Empati ve duygusal farkındalık Kayıp ve ayrılık teması üzerine derinlemesine düşünme Toplumsal ve kültürel değerleri sorgulama Neden-sonuç ilişkisi kurma
Rüzgâr Kuşu	Özgürlük ve bağlılık temalarını sorgulama Karar verme süreçlerini tanıma Kişisel ve toplumsal değerlerin çatışmasını inceleme Empati geliştirme Yaratıcılık Neden-sonuç ilişkisi kurma Duygusal farkındalık
Kel Başa Şimşir Tarak	Toplumsal normları ve estetik beklentileri sorgulama Öz kimlik ve toplumsal beklentiler arasındaki çatışmayı anlama

	Görünüş ve içsel değerler üzerine düşünme Kişisel memnuniyet ve toplumsal kabul Özdeğer ve sosyal kimlik üzerine derinlemesine düşünme
Yunus Dede	Felsefi ve tasavvufi düşünceyi anlama Sevgi ve hoşgörü üzerine düşünme Varoluşsal sorunları sorgulama Toplumsal ve bireysel değerlerin incelenmesi Neden-sonuç ilişkisi kurma Değerler üzerine düşünme
Kürdan Kız	Toplumsal estetik normları sorgulama Dış görünüş ve içsel kimlik arasındaki ilişkiyi anlama Kişisel değerler ve toplumsal beklentiler üzerine düşünme Empati ve içsel çatışmaları anlama

Tablo 12'ye göre Anneye Benzemek Güzeldir adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; kendini tanıma ve öz farkındalık, kültürel ve sosyal normları sorgulama, empati kurma ve duygusal farkındalık, değerlerin ve ideallerin sorgulanması, kişisel ve toplumsal beklentiler arasındaki çatışma oluşturma becerileriyle desteklenmiştir.

Üç Ortak Otuz Balık adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; adalet, eşitlik ve paylaşım kavramlarını sorgulama, çıkar çatışmalarını anlama, çözüm üretme ve problem çözme becerileri, insan doğası üzerine analitik düşünme, karar verme becerileriyle desteklenmiştir.

Kırılan Yumurta adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisini anlama, farklı perspektiflerden bakış açısı geliştirme, problem çözme becerisi, sorgulama ve şüphecilik becerileriyle desteklenmiştir.

Ver Elini Gökyüzü adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; hayal gücü ve yaratıcılığın teşviki, özgüven ve kararlılık geliştirme, keşfetme ve merak duygusunun artırılması, engellerle başa çıkma, problem çözme, sınırları aşma ve farklı perspektifler geliştirme becerileriyle desteklenmiştir.

Yeşil Gözlü Kardan Adam adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; sorgulayıcı düşünme, yaratıcılık, empati kurma ve duygusal farkındalık, neden sonuç ilişkisi kurma, farklı bakış açılarını değerlendirme, çevresel ve sosyal farkındalık becerileriyle desteklenmiştir.

Sana Gelirim Anne adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; duygusal ve akılcı düşünceyi dengeleme, aile bağlarını sorgulama, bağlılık ve aidiyet duygularını değerlendirme, içsel diyalog ve öz farkındalık, empati ve duygusal farkındalık, kayıp ve ayrılık teması üzerine derinlemesine düşünme, toplumsal ve kültürel değerleri sorgulama, neden-sonuç ilişkisi kurma becerileriyle desteklenmiştir.

Rüzgâr Kuşu adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; özgürlük ve bağlılık temalarını sorgulama, karar verme süreçlerini tanıma, kişisel ve toplumsal değerlerin çatışmasını inceleme, empati geliştirme, yaratıcılık, neden-sonuç ilişkisi kurma, duygusal farkındalık becerileriyle desteklenmiştir.

Kel Başa Şimşir Tarak adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; toplumsal normları ve estetik beklentileri sorgulama, öz kimlik ve toplumsal beklentiler arasındaki çatışmayı anlam, görünüş ve içsel değerler üzerine düşünme, kişisel memnuniyet ve toplumsal kabul, özdeğer ve sosyal kimlik üzerine derinlemesine düşünme becerileriyle desteklenmiştir.

Yunus Dede adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; felsefi ve tasavvufi düşünceyi anlama, sevgi ve hoşgörü üzerine düşünme, varoluşsal sorunları sorgulama, toplumsal ve bireysel değerlerin incelenmesi, neden-sonuç ilişkisi kurma, değerler üzerine düşünme becerileriyle desteklenmiştir.

Kürdan Kız adlı hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi; toplumsal estetik normları sorgulama, dış görünüş ve içsel kimlik arasındaki ilişkiyi anlama, kişisel değerler ve toplumsal beklentiler üzerine derinlemesine düşünme, empati ve içsel çatışmaları anlama becerileriyle desteklenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada “Yeşil Gözlü Kardan Adam” adlı çocuk kitabı eleştirel düşünme becerileri perspektifinden incelenmiştir. Araştırma sonucunda kitabın bütününde en çok açıklama, yorumlama, değerlendirme ve çıkarım becerilerine en az ise tanımlama, varsayımda bulunma ve öz düzenleme becerilerine yer verildiği söylenebilir. Çalışmanın sonuçlarına göre incelenen tüm hikâyelerde eleştirel düşünme becerisinin alt boyutlarına ilişkin anlatımlara farklı oranlarda da olsa yer verildiği görülmüştür. Buradan hareketle Yeşil Gözlü Kardan Adam’ın çocukların eleştirel düşünme becerileri açısından bilişsel yetileri geliştirme potansiyeline sahip bir eser olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Kanmaz ve Aslan’ın (2022) eleştirel düşünme becerisi edindirme bağlamında çocuk ve gençlik kitaplarını incelediği çalışmasında da eleştirel düşünme becerilerinin hepsine yer verilmekle birlikte bu oranlar farklı göstermektedir. Bununla birlikte “Yeşil Gözlü Kardan Adam” da tanımlama ve öz düzenleme becerisine yeterince yer verilmediği bu durum da yazarın kendi gerçekliğini yansıtışıyla açıklanabilir. Ancak tanımlama; kavramların bilinmesi ve anlamın yerli yerince açığa çıkarılarak varlığın tanınması için önemli bir basamaktır. Öz düzenleme becerisi ise “kendini gözden geçirme” ve “kendini düzeltme” olmak üzere iki alt beceriyi içermektedir. Bu beceriyle öğrenilenlerin yaşama aktarımı için okurun edindiği bilgilerle kendini değerlendirmesi, bu değerlendirme sonucunda kendine ve yaşamına dair değişiklikler yapması hedeflenir. Kitapta bu iki becerinin kullanımının az olmasının bu eserin bilgilendirici bir metin değil estetik zevkin ön plana çıkarıldığı yazınsal bir metin olmasından kaynaklandığı da söylenebilir. Buna karşın Erol ve Kara’nın (2020) Küçük Kara Balık adlı eseri incelediği araştırmasında öz düzenleme, yorumlama ve değerlendirme becerilerine sıklıkla yer verildiği belirlenmiş olup araştırmacı bu durumu eserin hem değişime hem de gelişime açık olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Yalçınkaya ve Demir’in (2024) TÜBİTAK çocuk kitaplarını yorumlama becerisi açısından incelediği çalışmada ise yorumlama becerisinin alt becerisi olan sınıflama becerisi açısından çoğunluğunun, ‘önemini çözme’ ve ‘anlamını aydınlatma’ alt becerileri açısından ise tamamının kriterleri karşıladığı; bu kitapların genel olarak yorumlama becerisini karşılayan bir yapıda olduğu tespit edilmiştir. Orhan’ın (2021) internet üzerinden satılan kitapları incelediği çalışmasında ise kitapların büyük çoğunluğunun kritik analitik düşünmeyi desteklediği belirlenmiştir. Çocuk kitaplarının eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi için kitabın teması ve anlatımının, çocukların empati geliştirmesine ve farklılıkları kabul etmesine yardımcı olmasının yanı sıra eleştirel düşünme becerilerini pekiştirecek argümanlar da sunması gereklidir (Fisher, 2013). Bu yönüyle de incelenen kitabın eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini destekleyen bir çocuk kitabı olduğu söylenebilir.

“Anneye Benzemek Güzeldir” adlı hikâyede, bir çocuğun annesini örnek alarak ona benzemeye çalışması, onun gibi düşünerek ve davranarak annesini modellemesinin onu nasıl şekillendirdiği anlatılmaktadır. Hikâyede bu konu ekseninde eleştirel düşünme becerilerinden en çok yorumlama ve çıkarım, en az değerlendirme ve öz düzenleme becerisine yer verilirken varsayımda bulunma becerisine

hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Bu çerçevede özellikle yorumlama becerisinin kullanımıyla çocuğun annesinin davranışlarını yorumlamasının kendi davranışlarını şekillendirmesi ve beraberinde kendi kimliğini bulmasına olanak sunduğu söylenebilir. Ancak hikâyede öz düzenleme olarak tanımladığımız öğrenilenlerin kendi yaşamına aktarımına ilişkin becerilere az yer verildiği söylenebilir. Bu hikâyenin çocuklara aile ilişkileri, rol modelin kimlik gelişimindeki önemine dair sunduğu örneklerle, aile içi ilişkilerin önemi ve bu ilişkilerin sorgulanmasını sağladığı söylenebilir. Ayrıca bu hikâyede çocuğun rol modele dair yaptığı çıkarımlar ve yorumlarla kendini sorgulaması böylelikle bireysel farklılıklarını kavramasına yardımcı olmasından hareketle bağımsız düşünmenin önemini de vurgulama potansiyeline sahip bir hikâye olduğu söylenebilir.

“Üç Ortak Otuz Balık” adlı hikâye birlikte balık avlamaya çıkan üç arkadaşın, tuttıkları otuz balığı adil bir şekilde paylaşma çabası, bu çabada her birinin adil bir dağıtım yapmaya çalışmasına karşın farklı görüşler ve stratejilerin ortaya çıkışı anlatılmaktadır. Bu anlatının yapılanışında eleştirel düşünme becerilerinden en çok açıklama, çıkarım ve değerlendirme, en az ise yorumlama becerisine yer verildiği; tanımlama, varsayımda bulunma ve öz düzenleme becerilerine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Bu hikâyede özellikle olay ya da durumları başka perspektiflerde değerlendirme ve bu becerileri edinip yaşama aktarmayı sağlayan öz düzenleme becerisinin hiç kullanılmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte hikâyenin çocuklarda “adalet”, “eşitlik” ve “paylaşma” kavramları üzerine odaklandığı böylelikle adalet ve hakkaniyet kavramlarının gelişimine katkı sağladığı söylenebilir. Hikâyede çocukların, balıkların dağıtılmasında ortaya koydukları farklı görüşler sonucu ortaya çıkan farklı adalet anlayışları ve bunların sonuçları üzerinde düşünmeye yönlendirilmektedir. Bu metnin karar verme, iş birliği ve tartışma becerileri açısından sağladığı katkılarla da çocukların kendi fikirlerini savunmalarının yanı sıra başkalarının fikirlerine de saygı duyma ve açık olmalarının gerekliliğine, farklı fikirle karşılaşıldığı durumlarda nasıl uzlaşmaya varılacağına dair örnekler sunmasının yanı sıra ve empatik düşünmenin önemini teşvik ettiği söylenebilir. Ayrıca ortaklaşa yapılan işlerde hak, görev ve sorumlulukların dağıtılması, balıkların dağıtılmasında problem çözme becerilerinin kullanılması ve farklı yolların denenmesi açısından da yaratıcı problem çözme becerilerinin gelişimine dair bir farkındalık oluşturduğu belirlenmiştir. Bu hikâyede eleştirel düşünme becerilerinin gelişiminde sadece bilgi edinme değil bilginin nasıl kullanılacağına, bir olaya farklı perspektiflerden bakarak farklı çözüm yollarının farkına varılmasına olanak sağlayarak eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini desteklediği söylenebilir.

“Kırılan Yumurta” hikâyesi bir çocuğun kazayla bir yumurtayı kırması ardından çocuğun hatasını kabul etmesi, hatasını düzeltecek en iyi yolu bulmaya çalışırken verdiği kararlar ve bu kararların sonuçlarını değerlendirip hatalarından ders almanın neler öğrettiği üzerine kuruludur. Bu anlatının yapılanışında eleştirel düşünme becerilerinden en çok çıkarım becerisine yer verilirken bu beceriyi değerlendirme, öz düzenleme ve yorumlama becerilerinin takip ettiği en az tanımlama, açıklama ve varsayımda bulunma becerilerine yer verildiği söylenebilir. Bu hikâye, sebep-sonuç ilişkisinde kurduğu bağlantıyla hatalar ve sonuçları arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik fırsatlar sunmaktadır. Bu yönüyle metinde en çok çıkarım becerisinin kullanılmasının bu ilişkinin kavranmasında etkili bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Bir eylemin sonucunun ne olabileceğini ve bu sonuçların başkalarının üzerindeki etkisini değerlendirmenin çocukların sebep-sonuç ilişkisini eleştirel bir şekilde düşünmelerine yardımcı olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra hikâyede çocukların hata yapmanın doğasına ilişkin farklı bakış açıları kazanmaları, sorun çözme, hata yapıldığı durumda duyguları yönetme, sonuçları değerlendirme ve sorumluluk üstlenme gibi kritik becerilere ilişkin dersler sunulmaktadır. Bunun da özellikle değerlendirme ve yorumlama becerileriyle sağlandığı söylenebilir. Yazarın bu noktada bu ilişkiyi kavramada öz düzenleme becerisini ön plana çıkarması da çocukların yaşamlarına aktarmalarında kolaylaştırıcı bir etki olarak

değerlendirilebilir. Bu yönüyle hikâyenin çocukların bilinçli, empatik ve problem çözücü bireyler olarak gelişimine katkı sağladığı söylenebilir.

“Ver Elini Gökyüzü” hikâyesinde gökyüzüne ulaşma hayali kuran bir çocuğun bu hayaline ulaşmak için yaşadığı maceralar anlatılmaktadır. Bu hikâyenin yapılanışında eleştirel düşünme becerilerinden en çok değerlendirme, çıkarım ve analiz; en az öz düzenleme ve yorumlama becerilerine yer verildiği; tanımlama becerisine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Hikâyede çocuğun hayallerin peşinden giderken ortaya koyduğu cesaret, kararlılık ve engellerle başa çıkma becerisinin en çok değerlendirme yapma, analiz ve çıkarım becerileriyle desteklendiği ve bu konuda çocuklara örnekler sunulduğu söylenebilir. Çocukların hayal güçleri, keşfetme dürtüleri ve öz güvenlerini güçlendiren unsurlardan oluşan bu hikâyede çocuklara engellerle başa çıkarak problem çözme, sınırları aşma, yeni deneyimler edinme ve kendilerini sorgulama fırsatı sunulmaktadır. Ancak bu hikâyede de özellikle öğrenilenlerin yaşama aktarılmasına odaklanan öz düzenleme becerilerine yeterince yer verilmediği söylenebilir. Bununla birlikte bu hikâye çocuklara sadece yaratıcılık ve hayal kurmayı değil bu hayalleri gerçekleştirmek için eyleme geçme yollarını ve bu süreçte karşılarına çıkan problemlerin çözülmesine ilişkin modeller sunarak eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

“Yeşil Gözlü Kardan Adam” bir kış sabahında çocuklar tarafından yapılan bir kardan adamın hikâyesini anlatır. Bu kardan adam yeşil düğmelerden yapılmış gözleri gizemli bir canlılıkla kendi varlığı ve dünya hakkında derin düşüncelere sahiptir. Kardan adam erirken hayatın geçiciliği, değişimin kaçınılmazlığı ve yaşamın güzellikleri üzerine düşünür ve sonunda güneşin insafıyla baş başa kalır. Basit bir kış hikâyesinin ötesine geçerek çocuklara dostluk, sevgi, değişim, farklılıkların kabulü temalarıyla örülmüş bir gerçeklik sunar. Mevcut şartlarda kardan adamların gözleri siyah kömürden olurken bu kitapta yeşil renktedir. Bu renk, Türk kültüründe canlılığın temsili olup bu hikâyede cansız bir varlığa canlılık atfedilmesi amacıyla kullanılmıştır. Böylelikle yaratıcı ve sıra dışı bir kullanım tercih edilerek çocukların derinlemesine düşünmesine olanak sunulmuştur. Ayrıca hikâyede sıradan bir kış manzarası yerine fantastik ve dikkat çekici bir kardan adam figürü sunularak okuyucunun yaratıcı düşünme becerileri harekete geçirilmiştir. Çünkü kitabın kahramanı olan kardan adam, yeşil gözleriyle diğer kardan adamlardan farklıdır. Bu farklılığın kabul edilme süreci, çocuklara eleştirel düşünmenin nasıl işleyebileceğine ilişkin model sunmaktadır. Bu yönüyle çocuklara farklılıkları kabul etme, empati kurma, farklılıklar üzerinden yeni bakış açıları geliştirme olanağı sunar. Çocuk kitaplarında farklılıklara saygı, bu farklılıklar üzerinden yeni bakış açıları oluşturma ve empati kurmanın hayatımızdaki yerine dair bilinç kazandırılması önemli bir kazanımdır (Nikolajeva, 2002). Bu özelliklere bakıldığında çocukların karmaşık durumları analiz edebilme yeteneğini güçlendirilmesine olanak sunan hikâyenin, çocukların eleştirel düşünme becerilerini geliştirme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

“Sana Gelirim Anne” adlı hikâyede anne-çocuk ilişkisi ekseninde, bir çocuğun annesine duyduğu derin özlemi ve bu özlemin hayatındaki etkileri, annesinden ayrı kaldığı sürede yaşadığı duygusal zorluklar, annesine kavuşma umudunun tüm sıkıntıların üstesinden gelmesine nasıl yardımcı olduğu anlatılmaktadır. Bu hikâyede en çok öz düzenleme, yorumlama, çıkarım ve açıklama becerilerine yer verildiği; tanımlama ve değerlendirme becerilerine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Anneye duyulan özlemin, çocukların empati yeteneğini geliştirerek duygusal farkındalık kazanılmasına, aile bağlarının sorgulanmasına, kayıp ve ayrılık gibi evrensel temaların insan psikolojisine etkilerine, bu etkilerle başa çıkma yollarına, anne ve aileye duyulan bağlılık ve aidiyet kavramlarının anlamlarının sorgulanmasına, karakterin hikâye boyunca düşünce ve duygularını sorgulaması yoluyla oluşturulan içsel diyaloglarla da öz farkındalık becerilerinin gelişimine katkı sağladığı söylenebilir. Bu etkilerin açığa çıkışında özellikle öz düzenleme becerisinin, duygu ve düşüncelerin tanımlanmasında yorumlama,

açıklama ve çıkarım becerisinin kullanılmasının bu etkilerin açığa çıkışını desteklediği söylenebilir. Bu nitelikleriyle Sana Gelirim Anne adlı hikâyenin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine olumlu katkılar sağladığı söylenebilir.

“Rüzgâr Kuşu” adlı hikâye, bir rüzgâr kuşunun, gökyüzünde özgürce uçuş arzusuyla, yaşadığı yuvaya ve ailesine duyduğu bağlılık arasında bir seçim yapmak zorunda kalması ekseninde özgürlük ve bağlılık arasındaki çatışmasını anlatır. Rüzgâr kuşunun bu ikileme nasıl başa çıktığını, kararlarının sonuçlarını ve özgürlük ile bağlılık arasındaki dengeyi sorgulaması ekseninde yaşadığı içsel mücadelesi ve karar alma süreci, onun hem kişisel hem de toplumsal değerleri hakkında derin düşünceler geliştirmesine ilişkin örnekler sunmaktadır. Hikâyede en çok açıklama ve yorumlama; en az analiz ve öz düzenleme becerilerine yer verilmiştir. Bu yönüyle hikâyede daha çok özgürlük kavramının açıklanması ve yorumlanmasına odaklanıldığı söylenebilir. Özgürlük ve bağlılık arasındaki derin çatışma, okuyucunun bu kavramları eleştirel bakış açısıyla incelemesine olanak sunarken bu ikileme içerisinde karar alma mekanizmalarını kullanarak karar alma sürecinin değerlendirilmesine ve bunun sonuçlarını analiz etmesine olanak sunmaktadır. Ayrıca rüzgâr kuşunun yaşadığı içsel mücadele ve duygusal yükler, çocuklarda empati kurma yeteneğini geliştirirken başkalarının zorluklarla başa çıkma yollarını deneyimleyen çocuk okurun kendi yaşamındaki bu tarz duygusal çatışmalarla nasıl başa çıkacağına dair örnekler sunmaktadır. Ayrıca “rüzgâr kuşu” olarak belirlenen hikâyenin ismiyle oluşturulan metaforik bir anlamla yaratıcı düşünmeyi teşvik etmektedir. Karakterin içsel çatışmalarını ve çevresel etmenlerle olan dışsal çatışmalarını kapsamlı bir şekilde ele alan bu hikâyedeki çatışmaların analizinin okurun eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağladığı söylenebilir.

“Kel Başa Şimşir Tarak” adlı hikâye, saçları dökülmüş bir adamın saçsızlığının kendisini nasıl etkilediği, toplumun beklentilerine uygun bir şekilde görünmek için kendisine bir şimşir tarak satın alıp kendini daha iyi hissetme çabasını anlatmaktadır. Adam, bu tarakla toplumun estetik standartlarına uyma çabasına girince bu çabanın gerçek benliğini nasıl etkilediğini ve toplumun dış görünüş üzerindeki baskısını sorgular. Bu yönüyle hikâyenin; toplumsal normları ve estetik beklentileri sorgulama, öz kimlik ve toplumsal beklentiler arasındaki çatışmayı ve bu çatışmada kurulacak dengeden hareketle dış görünüş ve içsel değerler arasındaki ilişkiyi değerlendirme, kişisel memnuniyet ve toplumsal kabul arasındaki ilişkinin sorgulanması açısından katkılar sağladığı söylenebilir. Böylelikle çocuğun öz değeri ile sosyal kimliği arasında kuracağı dengenin sorgulanması sağlanarak öz değer ve toplumsal kimliğin etkileşiminin anlaşılmasını teşvik etmektedir. Hikâyede ana karakterin, toplumsal normlar hakkında düşünmesini bu normları eleştirmesine sağlayan şimşir tarak, toplumsal kabul ve kişisel memnuniyet kavramlarıyla sembolleştirilir. Yazarın hikâyede kullandığı “kel baş” ve “şimşir tarak” gibi alışılmadık unsurlarla da yaratıcı zıt düşünme tekniği kullanılmakta, bu iki kavram arasında kurulan ilişkinin çözümlenmesiyle de analitik düşünmeye katkı sağlanmaktadır. Ayrıca bu iki kavramın yan yana gelmesiyle de ironik bir eleştiri kurgulanıp yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine de katkı sağlanmıştır. Karakterin yaşadığı iç ve dış çatışmalarla karakter gelişimi ayrıntılı bir şekilde ele alınırken bu çatışmaların oluşturduğu duygusal derinlikle de okuyucunun karakterle empati kurmasına olanak sağladığı söylenebilir. Toplumsal baskı, öz kimlik, kişisel değerlerin sorgulandığı bu hikâyenin, eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi açısından okuyuculara zengin bir içerik sunduğu söylenebilir.

“Yunus Dede” adlı hikâye, ünlü halk şairi Yunus Emre’nin yaşamından, tasavvufi ve felsefi öğretilerinden ilham alarak onun derin anlayışını ve bu anlayışın toplumsal ve bireysel hayat üzerindeki etkilerini konu edinmiştir. Yunus Dede’nin olaylar karşısındaki bilgeliği, sevgi ve hoşgörü anlayışı; bu düşüncelerin bireysel ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkilerinin eleştirel bir bakış açısıyla sorgulaması ve değerlendirmesine yardımcı olur. Bu ilişkiler sorgulanırken hikâyede en çok açıklama; en az çıkarım

ve varsayımda bulunma becerisine yer verildiği, öz düzenleme becerisine ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Bu yönüyle hikâyede daha çok kavramların açıklanmasına odaklanıldığı ancak öz düzenleme boyutuna geçilemediği söylenebilir. Toplumsal ve bireysel değerler üzerinde derinlemesine düşünmeye teşvik ederek bu değerlerin etkilerinin analiz edilmesi ve değerlendirilmesine böylelikle çocuk okurun kendi varoluşsal sorunlarını ve yaşam amacını sorgulamasına olanak sağlayarak eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağladığı söylenebilir. Ayrıca hikâyede sunulan bu ruhsal ve duygusal derinlikle Yunus Emre gibi Türk diline ve kültürüne yön veren bir şahsiyetle duygusal bir bağ kurmasının sağlandığı söylenebilir.

“Kürdan Kız” adlı hikâye, toplumun ve bireylerin güzellik, estetik standartlar ve kişisel değerler hakkındaki beklentilerini sorgulayan estetik kaygılarla sürekli olarak kendini ve dış görünüşünü değiştirmeye çalışan bir kızı konu alır. Kızın güzellik standartlarına uyma çabasıyla çeşitli değişiklikler yapması, bu süreçte yaşadıkları, toplumun dış görünüşe odaklanmasının eleştirildiği hikâyede estetik normların bireyler üzerindeki etkilerini ve bu normlara uyum sağlamasının getirdiği içsel çatışmalar araştırılır. Bununla birlikte toplumsal estetik normları sorgulama, dış görünüş ve içsel kimlik arasındaki ilişkiyi anlamaya sunduğu olanakla da çocukların kişisel kimlik ve toplumsal beklentiler üzerindeki etkileri değerlendirilmesine olanak sunulmaktadır. Kürdan kızın, kendi değerleri ile toplumsal beklentiler arasında yaşadığı çatışmanın neden-sonuç ilişkisi kurması, çatışmayı analiz etmesi ve bu çatışmanın nasıl yönetildiğinin anlaşılmasına dair derinlemesine düşünmesine katkı sağlamaktadır. Böylelikle Kürdan kızın toplumsal beklentilere uyum sağlama çabası, okurun duygusal ve psikolojik mücadeleleri anlaması ve empati kurmasına katkı sağlayarak benzer duygusal ve psikolojik mücadelelerle karşı karşıya kaldığında yapması gerekenlere yönelik modeller sunduğu söylenebilir. Ayrıca diğer karakterlerin Kürdan kız hakkındaki düşüncelerinin; farklı değer yargılarının ve bakış açılarını tanımalarına sağladığı katkılarla da eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini desteklediği söylenebilir.

“Yeşil Gzli Kardan Adam” kitabındaki hikâyeler bütün olarak değerlendirildiğinde her bir hikâyede eleştirel düşünmenin farklı boyutlarına odaklanıldığı, bu kitabın eleştirel düşünme becerileri ve bu becerileri destekleyen beceriler açısından zengin bir içerik sunduğu söylenebilir. Kitapta kullanılan dil ile çocukların empati yeteneklerini ve farklı bakış açılarını anlama kapasitelerinin artırılmasına katkı sağlandığı söylenebilir. Böylelikle yazarın, okuyucuları hikâyenin içine çekerek, onları karakterlerle özdeşleşmeye ve olaylara onların gözünden bakmaya teşvik edip (Nikolajeva, 2002) eleştirel düşünme becerilerine katkı sağladığı söylenebilir. Bu da çocukların, yalnızca hikâyeyi takip etmekle kalmayıp, aynı zamanda karakterlerin deneyimlerini sorgulama ve değerlendirme fırsatı bulmasını sağlamaktadır. İncelenen kitabın bu özellikler açısından alan yazındaki araştırmalarla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Erol ve Kara’nın (2020) Küçük Kara Balık’ı incelediği araştırmada eleştirel düşünme becerileri içerisinde başkalarıyla etkileşim kurma, argümanları çözümleme, soru formüle etme ve çözümlene yeterlikleri olarak ön plana çıkmaktadır. şimşek ve Özkan’ın (2022) Anooshirvan Miandji’nin eserlerini incelediği araştırmada ise karakterlerin diyaloglarıyla gerekse yazarın araya girip verdiği bilgilerle okura soru sorma, neden-sonuç ilişkisini kavrayarak akıl yürütme, sorgulama, genelleme yapmama, peşinen kabul etmeme, bir bilgiye körü körüne bağlı olmama, bilimsel araştırma yöntemlerine uygun bir süreci takip ederek, deneyerek bilgiye ulaşma, farklı çözümler yolları deneme, bir doğrunun her devirde ve durumda doğru olmayacağını, doğruların değişen zaman ve şartlarla değişebileceği, ben yanılabilirim demenin önemli olduğu gibi eleştirel düşünme becerisi kazandıracak fikirler yoğun olarak işlenmiştir. Canlı ve Bozkurt’un (2019) yaptığı Çıtır Çıtır Felsefe kitap serisi içinden seçilmiş 2 farklı kitap metin yapısı bakımından incelenmiş ve sorgulamayı, akıl yürütmeyi kısaca eleştirel düşünme becerilerini geliştirmede olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir. Çevik’in (2018) eleştirel düşünme bağlamında Dr.

Parkyeri ve Kömür Karası Çocuk adlı çocuk kitaplarını incelediği araştırmada ise yabancı, ön yargı, empati gibi kavramlar ön plana çıkmıştır. Erhan'ın (2019) araştırmasında ise resimli çocuk kitaplarında en çok “yaratıcılık ve düşünme” en az ise “sorun çözme” ye ilişkin anlatımlara yer verildiği yazarlar ve çizerlerin çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini desteklemeleri için “sorgulama” ve “sorun çözme”ye ilişkin anlatımları içeren yazınsal nitelikli kitaplar yazmaları önerilmektedir. Canbaz ve Kaplan Sayı (2022) ile Kanmaz'ın (2019) çocuk kitaplarını eleştirel düşünme stratejilerine göre inceledikleri çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmış mikro becerilerden olan çelişkileri tanıma, yansız olma, doğru çıkarımda bulunma stratejilerinin daha az kullanıldığı belirlenmiştir. Alan yazında yapılan çalışmalar ve bu çalışmanın sonuçları bütün olarak değerlendirildiğinde incelenen çocuk kitaplarının büyük çoğunluğunda eleştirel düşünme beceri ve stratejilerine farklı oranlarda da olsa yer verildiği söylenebilir. Yeşil Gözlü Kardan Adam'da eleştirel düşünme becerilerini destekleyen beceriler bütün olarak değerlendirildiğinde öz farkındalık, duygusal farkındalık, kendini tanıma, empati gibi inanç, tutum, algı, duyguları içeren duyuşsal stratejilere daha çok odaklandığı söylenebilir. Benzer şekilde Kanmaz'ın (2019) araştırması ile Canbaz ve Kaplan Sayı'nın (2022) araştırmasında da duyuşsal stratejilerin kullanımına sıklıkla yer verildiği belirlenmiştir. Bu durumun sebebi de incelenen metinlerin konularının günlük yaşamdan alınmış olmasıyla açıklamıştır (Canbaz ve Kaplan Sayı, 2022). Sonuç olarak, “Yeşil Gözlü Kardan Adam” adlı çocuk kitabının eleştirel düşünme becerileri ve bu becerileri destekleyen beceriler açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu, eleştirel düşünme becerilerinin çocuk edebiyatı aracılığıyla nasıl desteklenebileceğine dair somut ve etkili bir örnek olduğu söylenebilir.

Öneriler

1. Bu araştırma eleştirel düşünme becerileri ve bu becerileri destekleyen becerilerin incelenmesi ile sınırlıdır. Yapılacak araştırmalarda eleştirel düşünme becerilerinin yanı sıra, eleştirel düşünme tutumları, yeterlilikleri, standartları ve stratejileri açısından incelemeler yapılarak çocuk kitaplarının eleştirel düşünmeyi destekleyen boyutlar detaylıca incelenmesi sağlanabilir.
2. Kitapların eleştirel düşünme becerileri, standartları, yeterlilikleri ve stratejilerinin değerlendirilmesine ilişkin rubrikler hazırlanarak öğretmenlerin ve velilerin kullanımına sunulabilir.
3. Çocuk kitaplarının eleştirel düşünme becerilerine etkilerine ilişkin deneysel araştırmalarla bu kitapların eleştirel düşünmeye etkisi incelenebilir.

Kaynakça

- Akınoğlu, O. (2003). Bir eğitim değeri olarak eleştirel düşünme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 7-26.
- Akyol, H. (2011). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Yıldırım, E., & Bayraktaroğlu, S. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Aslan, C. (2014). Türkiye’de çocuk ve gençlik edebiyatında duyarlı konuların ele alınışı üzerine eleştirel bir yaklaşım. *Eleştirel Pedagoji*, 32, 51-56.
- Ateş, S. (2013). İlkokulda peritextual okumadan metinlerarası okumaya resimli hikâye kitabı okuma süreci. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(1), 1567-1585.
- Ateş, S., Yıldırım, K., & Çetinkaya, F. Ç. (2019). Çocuk kitaplarını çözümlenmeye yönelik bir uygulama: Samed Behrengi ve Küçük Kara Balık örneği. *Language and Literature*, 14(3), 1023-1049.
- Aydın, N., & Arslan, M. A. (2018). Yeşil Gzli Kardan Adam’ın anlatım teknikleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12(3), 1159-1173.
- Başoğlu, N. (2010). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe kitaplarında yer alan metinlerin eleştirel düşünme eğitimine uygunluğu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative reserach method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Büyükarıslan, Z. (2011). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metin etkinliklerinin eleştirel düşünme becerileriyle örtüşme düzeyi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Büyükoztürk, ř. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Canbaz, B., & Kaplan Sayı, A. (2022). Çıtır Çıtır Felsefe kitap serisinin eleştirel düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 3081-3106.
- Canlı, S. (2007). Rıfat İlgaz’ın Küçükçekmece Okyanusu ve Cankurtaran Yılmaz adlı romanlarının eleştirel düşünmeye etkisi. *Edebiyatımızın koca çınarı anısına Rıfat İlgaz Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 327-334). İstanbul: Çınar Yayınları.
- Canlı, S., & Bozkurt, U. (2019). Çocuklar için felsefe dizilerinde metin yapısı görünümleri. *Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı (25-26 Nisan 2019)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Çağlar, E., & Yılmaz, O. (2022). Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerde düşünmeye ilişkin görünümler. *EKEV Akademi Dergisi*, (89), 51-68.
- Çekici, Y. E. (2014). *Rıfat İlgaz’ın çocuk kitaplarında karşıt söylem bağlamında eleştirel okuma etkinlik önerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çekici, Y. E., & Kanatlı, F. (2015). Rıfat İlgaz’ın çocuk kitaplarına yönelik eleştirel okuma etkinliklerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, UDES 2015, 2843-2879.
- Çevik, B. (2018). Eleştirel düşünme bağlamında Dr. Parkyeri ve Kömür Karası Çocuk adlı çocuk kitaplarının incelenmesi. *Artibilim: Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 56-63.
- Çifçi, M. (2006). Eleştirel okuma. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 49(2006/1), 55-80.
- Dal, H. B. (2024). *Çocuklar için felsefe yaklaşımına göre işlenen Türkçe metinleriyle eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Demir, M. (2016). *Türkçe öğretiminde eleştirel düşünme ve dil becerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Demir, H., & Baş, Ö. (2019). Türkçe ders kitabındaki metinlerin eleştirel düşünme ölçütlerini karşılaması üzerine nitel bir araştırma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 983-1006.
- Erhan, G. (2019). Resimli çocuk kitaplarında STEAM: Yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi. *Journal of STEAM Education*, 2(1), 1-20.
- Erol, S., & Kara, Ö. T. (2020). Çocuk yazınında eleştirel düşünme becerileri, yeterlikleri ve tutumları üzerine bir inceleme: Küçük Kara Balık örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(3), 1125-1135.
- Facione, P. A. (2020). *Critical thinking: What it is and why it counts*. Insight Assessment.
- Ferrari-Bridgers, F., Vogel, R., & Lynch, B. (2017). Fostering and assessing critical listening skills in the speech course. *International Journal of Listening*, 31(1), 19-32.
- Fisher, R. (2013). *Teaching thinking: Philosophical enquiry in the classroom*. Bloomsbury Academic.
- Fox, C. (1993). *At the very edge of the forest: The influence of literature on storytelling by children*. Cassell Press.
- Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *TÜBAR-XXXII*, 127-146.
- Gürkaynak, İ., Üstel, F., & Gülgöz, S. (2009). Eleştirel düşünme. Sabancı Üniversitesi Eğitim Reformu Girişimi. İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi-İPM. [Online]: <http://www.acikerisim.bahcesehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1048/SU0010.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Erişim tarihi: 10.07.2024.
- Işıtan, S. (2016). Özel amaçla yazılmış çocuk kitapları. *Turkish Studies*, 11(4), 471-492.
- İncirkuş, F. A., & Beyreli, L. (2019). Öyküleyici metinler aracılığıyla eleştirel düşünme becerilerini değerlendirmeye yönelik bir rubrik. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 597-629.
- İncirkuş, F. A., & Özçetin, K. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki metni anlama sorularının eleştirel düşünme becerilerine göre incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 290-311.
- Kanmaz, F. E. (2019). *Eleştirel düşünme becerisi edindirme bağlamında çocuk ve gençlik kitaplarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kanmaz, F. E., & Aslan, C. (2022). Eleştirel düşünme becerisi edindirme bağlamında çocuk ve gençlik kitaplarının incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(2), 421-446.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lipman, M. (2003). *Thinking in education*. New York: Cambridge University.
- Louca, E. (2008). Metacognition and theory of mind. [Online]: <https://www.researchgate.net/profile/Eleonora-Papaleontiou-Louca>. Erişim tarihi: 20.05.2024.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. USA: SAGE Publication.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *MEB 21. Yüzyıl Eğitim Müfredatı*. MEB Yayınları.
- Nikolajeva, M. (2002). *The rhetoric of character in children's literature*. Scarecrow Press.
- Orhan, M. (2021). İnternet üzerinden çok satılan çocuk kitaplarının kritik analitik düşünce yönünden incelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (6), 324-348.
- Paul, R., & Elder, L. (2006). *Critical thinking: Tools for taking charge of your learning and your life*. Pearson/Prentice Hall.
- Paul, R., & Elder, L. (2013). *Kritik düşünce: Yaşamınızın ve öğrenmenizin sorumluluğunu üstlenmek için araçlar* (Çev. Ed. E. Arslan, G. Sart). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Seferoğlu, S. S., & Akbıyık, C. (2006). *Eleştirel düşünme ve eğitim*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim

- Fakültesi Dergisi*, 30, 193-200.
- Sever, S., & Aslan, C. (2009). Eleştirel düşünme becerisini kazandırma bağlamında çocuk edebiyatı yapıtlarının işlevleri üzerine bir çözümleme. 6. *Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri* içinde (s. 231-250). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Shalova, N. S. (2015). Critical thinking as a tool for teaching listening in the English classroom at the universities. *Journal of the National Technical University of Ukraine "KPI": Philology and Educational Studies*, 6, 100-104.
- Sur, E. (2021). Türkçe ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinlerin eleştirel düşünme becerisi kazandırma bağlamında incelenmesi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 40(1), 403-422.
- Şeref, İ., Karagöz, B., & Kaşaveklioğlu, G. (2019). Bir akademisyenin çocuk edebiyatına katkısı: Yeşil Gözlü Kardan Adam'da bağlaşıklık, bağdaşıklık ve üst yapı görünümleri. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 8(2), 1050-1070.
- Şimşek, T. (2017). *Yeşil gözlü kardan adam*. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Şimşek, Ş., & Özkan, A. (2022). Anooshirvan Miandji'nin çocuk kitaplarının eleştirel düşünme becerileri bağlamında incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (CEDAR)*, 6(1), 1-17.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Yalçınkaya, S., & Demir, M. K. (2024). TÜBİTAK çocuk kitaplarının yorumlama becerisi açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 148(148), 271-303.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.